

Ольга Коршунова, Наталія Гущина, Ірина Василяшко

Всеукраїнський інноваційний освітній проект

«Я-дослідник»

Методичні рекомендації

(в запитаннях та відповідях)

ВСТУП

Шановні колеги!

На виконання наказу Міністерства освіти і науки від 13.04.2018 № 336 56 закладів освіти України приступили до реалізації інноваційного освітнього проекту всеукраїнського рівня за темою «Я – дослідник».

Учасники проекту працюють в різних регіональних умовах, в кожному закладі є свої особливості, свої можливості, свої ресурси. Багато з того, що задумано зробити в цьому проекті робиться вперше. Виникає багато запитань, а готових відповідей на них не існує, тож ми разом шукатимемо відповіді.

Ваші запитання сприяли розробці методичних рекомендацій у форматі “запитання - відповідь”. Це лише перший крок. Ми плануємо створити спільний продукт, і кожен з вас може принести в нього: ідею, рішення певної проблеми, цікавий досвід.

Спільними зусиллями ми зможемо удосконалити методику та підходи щодо формування мотивації до навчання та дослідної діяльності у дітей та молоді.

ОЗНАЙОМЛЮЄМОСЬ

1. Які завдання нової української школи реалізує проект «Я - дослідник»?

Компетентнісний підхід та особистісно орієнтоване навчання в новій українській школі спрямовано на здобуття учнями вміння навчатися впродовж життя, критично та творчо мислити, працювати в команді, спілкуватися в багатокультурному середовищі тощо. Розвиток пошуково-конструкторської та винахідницької діяльності у дітей, сприяє формуванню цінних навичок творчої праці, умінню вести спостереження, розвивати мислення та естетичні смаки майбутнього винахідника, інженера, робототехніка, науковця або митця. Все це необхідно для успішної самореалізації сучасних учнів у майбутньому та формування конкурентоспроможного випускника.

“Якщо технологія змінюється майже щодня, немає сенсу наймати людину тому, що вона володіє специфічним набором професійних навичок - все одно ці навички скоро застарівають. Вам потрібно намагатися брати на роботу людей, які володіють широкими універсальними здібностями до вирішення проблем, яким би складним це не виявилось.”

Вільям Падстоун, автор бестселерів “Чи достатньо ви розумні аби працювати в Google?”, “Як зрушити гору Фудзі?
Підходи ведучих світових компаній до пошуку талантів”

2. Які нормативні документи забезпечують реалізацію Проекту «Я - дослідник» на всеукраїнському рівні?

Реалізація Проекту на всеукраїнському рівні здійснюється відповідно наказу Міністерства освіти і науки від 13.04.2018 № 366 «Про реалізацію інноваційного освітнього проекту всеукраїнського рівня за темою «Я – дослідник» на 2018-2021 роки та затвердженими цим наказом Заявки, Програми (ознайомитися з документацією можна на сайті Інституту модернізації змісту освіти за посиланням:

<https://imzo.gov.ua/innovatsijnyj-osvitnij-proekt-vseukrajinskoho-rivnya-ya-doslidnyk/>

3. Яка мета і завдання проекту?

Метою реалізації інноваційного освітнього проекту всеукраїнського рівня «Я – дослідник» є створення педагогічних умов для впровадження дослідницького методу навчання з використанням ІТ- та STEM-технологій.

Відповідно до мети визначено та обґрунтовано наступні завдання реалізації проекту:

- Визначити, описати та науково обґрунтувати психолого-педагогічні умови впровадження дослідницького методу навчання в закладах загальної середньої освіти з використанням ІТ- та STEM-технологій.
- Розробити навчально-методичне забезпечення навчально-дослідницької діяльності учнів.
- Підготувати вчителів до застосування методів та форм організації навчально-дослідницької діяльності учнів.
- Розробити навчально-методичні матеріали (навчальний план, навчальні програми, навчальні посібники, методичні рекомендації тощо) та здійснити їх апробацію.
- Забезпечити консультативну підтримку та супровідний моніторинг реалізації Проекту.
- Розробити педагогічну модель організації навчально-дослідницької діяльності учнів з використанням ІТ- та STEM-технологій.
- Розробити електронний ресурс для інформаційного забезпечення Проекту.
- Інформувати педагогічну громадськість про результати реалізації Проекту.

4. Чому саме дослідницькі методики з використанням цифрових технологій та STEM-підходів?

Сучасні технології змінюють усі сфери життя людини. Є тенденція зменшення робочих місць, які не потребують високої кваліфікації. Вони заміщуються робототехнічними системами.

Паралельно утворюються нові професії, пов'язані з необхідністю поєднання наукових знань, технічної, інженерної, дизайнерської та математичної компетентності – STEM-професії.

Як наслідок, сучасна освіта має швидко адаптуватися до потреб економіки і надавати учням такі знання та навички, які у майбутньому дозволили б їм стати конкурентоспроможними фахівцями.

5. Що буде в результаті реалізації Проекту?

Буде створено інноваційний освітній продукт – педагогічну модель організації навчально-дослідницької діяльності учнів з використанням ІТ- та STEM-технологій. Прогнозуємо, що це істотно підвищить на рівні середньої освіти науково-технічний та технологічний рівень випускників.

В результаті реалізації Проекту заплановано також створення інноваційної освітньої продукції: навчального плану, навчальних програм, навчально-методичних комплектів; навчальних модулів для вчителів з реалізації дослідницького методу

навчання, у тому числі тренінгові програми для практики психологів; веб-ресурсу реалізації Проекту; організація простору навчання; пропозиції до технічного забезпечення навчального процесу; бази дидактичного та медійного матеріалу.

Кожний заклад освіти може обрати напрямок реалізації та зробити свій внесок, адже простір для творчості величезний.

6. Де можна більше дізнатись про Проект? Де і як можна слідкувати за подіями Проекту?

Створена веб-сторінка «Я – дослідник» на платформі українського проекту «Якість освіти» <http://yakistosviti.com.ua>. На цьому ресурсі ви можете ознайомитись із нормативними документами, навчально-методичними розробками. Також заплановано створення учасниками реалізації Проекту спільної бази корисних посилань, дидактичних та методичних матеріалів, мультимедійних ресурсів.

Якщо ви хочете бути в курсі новин Проекту «Я-дослідник», отримувати фотозвіти, цікаві посилання на ресурси з тематики Проекту, то улюбайте сторінку «Науково-методичний проект "Якість освіти"» на фейсбуці <https://www.facebook.com/yakistosvity>.

ВИВЧАЄМО

7. На які нормативні документи може спиратись заклад освіти під час реалізації Проекту?

База нормативних документів Проекту:

- Закони України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», «Про наукову та науково-технічну діяльність», «Про інноваційну діяльність»;
- Укази Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» (№ 344/2013 від 25.06.2013), «Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні» (№ 926/2010 від 30.09.2010), «Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні» (№ 928/2000 від 31.07.2000);
- Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 07 листопада 2000 р. № 522, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 26 грудня 2000 р за № 946/5167 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 11 липня 2017 р. № 994, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 22 вересня 2017 р. № 1171/31039);
- Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти на період до 2029 року «Нова українська школа», затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988-р; Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки,

затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 року № 67-р;

- рішення колегії Міністерства освіти і науки України «Про форсайт соціо-економічного розвитку України на середньостроковому (до 2020 року) і довгостроковому (до 2030 року) часових горизонтах (в контексті підготовки людського капіталу)» від 21 січня 2016 року;

- план заходів щодо впровадження STEM-освіти в Україні на 2016- 2018 роки, затвердженого Міністерством освіти і науки України 05 травня 2016 року, нормативних документів ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» (<https://imzo.gov.ua/stem-osvita/>) та інших законодавчих актів.

8. Чи передбачено додаткове фінансування закладів освіти, які беруть участь в реалізації проекту? Чи надаються безкоштовні посібники?

У Заявці проекту, вказано, що додаткового фінансування не передбачено. Проте, Програмою проекту передбачено проведення заходів (за підтримки ініціаторів Проекту, партнерів), що забезпечують реалізацію її на якісному рівні.

Проект - це платформа для обміну досвідом. Тому кожен може поділитися практичними наробками щодо створення сприятливих умов та матеріальної бази для проведення дослідної, проектної, наукової діяльності. Посібники серії «Я-дослідник» ТОВ «Видавничий дім «Освіта», які містять готові розробки уроків у дослідницькій методиці навчання, можна за бажанням придбати самостійно. Будь-який заклад освіти може прийняти рішення щодо використання готових навчальних матеріалів на загальних батьківських зборах та взяти участь в їх апробації у рамках Програми проекту та необхідності.

Знайди мету, ресурси знайдуться.

Махатма Ганді

9. Які особливості впровадження проекту «Я-дослідник»?

Більшість експериментальних досліджень в освіті направлені на змінення змісту навчання, у проекті «Я-дослідник» запропоновано перш за все створити таку модель навчального середовища у окремо взятому закладі освіти, існування якої, забезпечує творче середовище зі стійкою мотивацією всіх учасників навчального процесу через впровадження активних методів навчання, зокрема дослідницького методу навчання. Використання STEM та ІТ- технологій забезпечать сучасність та перспективність результатів навчання.

А це значить, що зміни повинні поступово відбуватися у декількох напрямках.

- По-перше, змінюються методики навчання.
- По-друге, учасники освітнього процесу взаємодіють по-іншому за традиційними моделями: вчитель-учень, вчитель-вчитель (виходячи за межі одного навчального закладу), вчитель-керівник навчального закладу.
- По-третє, знання не даються учням у готовому вигляді, тобто навчальні матеріали теж змінюються.
- По-четверте, відбувається зміна засобів навчання, зокрема і обладнання.

«Всі діти художники, і завдання в тому, щоб залишитися ними, коли виростеш»

Пабло Пікассо

10. В чому суть дослідницького методу?

Дослідницький метод - це спосіб організації пошукової, творчої діяльності учнів для вирішення нових для них проблем, в ході якої учні досліджують різні об'єкти з дотриманням процедур і етапів, близьких до наукового дослідження, але адаптованих до рівня пізнавальних можливостей учнів.

Учні вирішують проблеми, що вже вирішені суспільством, наукою і є новими тільки для школярів, отримують суб'єктивно нові знання про навколишній світ, опановують нові методи і способи діяльності, а також відпрацьовують вміння та навички їх використання.

11. Для чого використовувати дослідницькі методи в школі?

Застосування дослідницького методу навчання дозволяє більш ефективно формувати у учнів не тільки предметні, а й ключові компетентності, надавати метапредметні знання, сприяти розвитку навичок XXI століття.

12. Як саме впроваджувати проектну діяльність на уроці? Де взяти резерв часу для роботи у навчальних проектах?

Проектна робота – вид роботи (переважно в групах), метою якої є підготовка кінцевого продукту та його презентація. В ході проекту вирішується проблема, яка є значущою для учнів.

За тривалістю проекти можуть бути короткотривалими, на один-два уроки чи довготривалими. В рамках одного уроку можна використовувати проект, як метод навчання. Таким чином питання про резерв часу – це питання складання календарного планування.

Сьогодні МОН України у своїх методичних рекомендаціях зазначає, що тільки вчитель здатен грамотно розподілити час на реалізацію навчальної програми і передбачити, яка освітня траєкторія необхідна йому для досягнення очікуваних результатів у конкретно взятому класі для конкретних учнів.

Надалі кожний заклад освіти, який бере участь в реалізації проекту може запропонувати свої розробки, кращі з яких можуть будуть надруковані.

"Або напишіть щось вартісне читання, або зробіть щось, про що варто написати"

Бенджамін Франклін, американський політичний діяч

13. Як формувати дослідницькі навички на практиці, якщо у класі 30 учнів?

Для реалізації активних методів навчання, зокрема дослідницького методу навчання в умовах коли наповнюваність класів 30 і більше учнів вчителю потрібно СИСТЕМНО формувати вміння :

- дискутувати
задавати питання
- висловлювати та доводити власну думку
- слухати
- конструктивно сперечатися
- тощо, і таким чином напрацьовувати власну систему активних форм та прийомів навчання.

Особливо важливо напрацьовувати власну систему керування діалогом (бесідою, дискусією, мозковим штурмом..), а саме систему вербальних та невербальних умовних знаків, які допомагають керувати процесом..

14. Чи кожен урок потрібно проводити у дослідницькій методиці навчання?

Звісно НІ! Застосування будь-якого методу навчання повинно бути обґрунтовано відповідністю:

- меті навчання;
- темі;
- віковим особливостям;
- умовам навчання;
- можливостям вчителя;
- підготовці учнів.

Дослідницький метод навчання використовується на уроках де його використання ДОЦІЛЬНО! Цей метод відрізняється більшим навантаженням на учнів та ґрунтовною

підготовкою вчителя і як правило потребує більше часу.

15. Чи є конкретні методичні розробки у початковій школі?

Авторськими колективами видавництва “Видавничий дім “Освіта” підготовлено навчально-методичні комплекти для початкової школи серії “Я - дослідник”, які складаються з робочих зошитів для учнів та розробок уроків й методичних рекомендацій для вчителів. Для кожного класу розроблено по 10 уроків з різних предметів. Такої кількості уроків достатньо для того, щоб спонукати учнів до дослідницької поведінки. Вчителю ж ці посібники допоможуть опанувати дослідницьку методику на практиці.

Якщо ви щось не можете пояснити шестирічній дитині, ви самі цього не розумієте.

Альберт Ейнштейн

16. Як можна замовити посібники серії “Я -дослідник”?

Для замовлення посібників зверніться до координатора реалізації Проекту в своїй області. Також замовлення можна зробити на сайті ВД “Освіта” за посиланням <http://osvita-center.com.ua>

17. Як дослідницька методика застосовується до гуманітарних наук?

Ця методика універсальна, вона може бути використана на уроках як математично-природничого, так і гуманітарного циклів. Уже сьогодні у друці робочі зошити серії “Я-дослідник” з історії та біології.

18. Що таке STEM? Де нам більше дізнатись про STEM-освіту?

Рекомендуємо керуватися глосарієм термінів, який створено ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» з метою популяризації та узгодження розуміння значення і сутності поняття «STEM», науково-методичних підходів до розбудови напрямів STEM-освіти (режим доступу: <https://imzo.gov.ua/stem-osvita/glosariy/>).

Для ознайомлення з переліком науково-практичних публікацій, що висвітлюють результати теоретичних і експериментальних досліджень у галузі STEM-освіти педагоги користуються анотованим каталогом «STEM-освіта: проблеми та перспективи» режим доступу: <https://imzo.gov.ua/stem-osvita/anotovanyj-kataloh/>).

ДІЄМО

19.3 чого нам почати, якщо ми включені у наказ МОН? Як ефективно організувати роботу у рамках проекту «Я - дослідник» в закладі?

Сьогодні заклади освіти, що в Проекті, знаходяться на різних етапах: є, які щойно долучилися, є які вже реалізують заходи Програми. Проте кожний учасник проекту повинен пройти наступні кроки:

Ознайомитись з науково-теоретичними матеріалами, нормативно-правовою базою Проекту та розробити нормативні документи, які регламентують його реалізацію безпосередньо у закладі, а саме наказ, створити творчу групу.

Провести адвокаційні та мотиваційні заходи, які будуть сприяти реалізації заходів Проекту, залученню зацікавлених осіб, популяризації ідей Проекту серед педагогів, батьків, учнів та зацікавлених сторін, потенційних партнерів тощо.

Сформувати команду односторонців: педагогічний колектив, учні, батьки та зовнішні учасники: заклади вищої освіти, академічні наукові установи, науково-дослідні лабораторії, наукові музеї, природничі центри, підприємства, бізнес-структури, громадські та інші організації.

Розробити педагогічні моделі організації навчально-дослідної діяльності учнів з використанням ІТ- та STEM-підходів.

Розробити та реалізовувати Програму проекту.

Проводити заходи спрямовані на професійний розвиток учасників Проекту: консультації, семінари, вебінари тощо.

Брати участь у конкурсах, олімпіадах, конференціях, турнірах, наукових пікніках, фестивалях та інших інтелектуальних змаганнях для учнів та педагогів тощо.

Представити досвід роботи у рамках Проекту: розробка посібників, розміщення на веб-сторінці Проекту тощо.

"Плани - ніщо, планування - все"

Дуайт Д. Ейзенхауер,
американський державний і військовий діяч.

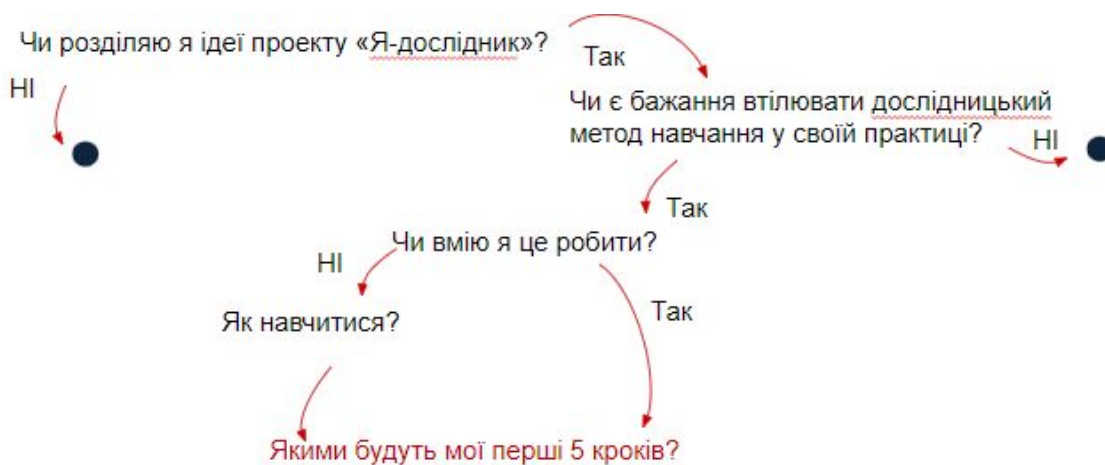
20. Які нормативні документи потрібно розробити в навчальному закладі, який є учасником відповідно наказу МОН?

Рекомендуємо закладам освіти – учасникам Проекту розробити нормативні документи, керуючись нормативною базою Проекту:

- **Наказ** регіонального рівня про здійснення Проекту в закладі освіти, якій затверджує Заявку, Програму конкретного закладу освіти. **Заявка** та **Програма** повинні бути завізовані координатором реалізації проекту в області.
- **Наказ про створення творчої групи** для реалізації заходів Програми Проекту згідно додатку (в додатку зазначаються всі особи творчої групи: представник, ІППО, РУО, навчального закладу, батьки, представники організацій партнерів на ін.) або авторського колективу для розробки навчально-методичних матеріалів для забезпечення дослідної діяльності учнів.

21. З чого почати вчителю?

Пропонуємо діяти за алгоритмом.

22. Як приєднатися до Проекту «Я - дослідник»?

Програмою проекту (III етап, п. 21) у 2019 році передбачено розширення бази шкіл - учасників реалізації Проекту. Ініціатору необхідно ознайомитися з науково-теоретичними матеріалами, нормативно-правовою базою Проекту та оформити лист-клопотання за зразком. Цю роботу варто розпочати вже в вересні 2018 року. Подальші дії бажано узгоджувати з координаторами проекту - Патрикеева Олена, начальник відділу STEM-освіти, Коршунова Ольга, методист висшої категорії відділу STEM-освіти ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», Гущина Наталія, старший викладач кафедри відкритих освітніх систем та ІКТ ДВНЗ «Університет менеджменту освіти».

"Цілі - це мрії з дедлайнами"

Діана Скарф, американська письменниця.

23. Як мотивувати учасників освітнього процесу брати участь, реалізовувати Програму проекту, впроваджувати інновації?

Найскладніше питання, яке турбує керівників всіх рівнів освіти в Україні, адже якість модернізаційних процесів НУШ залежить від готовності педагогічних працівників упроваджувати інновації, розділяти концептуальні засади нових вимог до освіти та рівня професійної компетентності вчителя та його готовності до розвитку своєї фахової майстерності та роботи у команді однодумців.

Здійснення інноваційної діяльності педагогами можуть бути обумовлені мотивами:

- підвищенням ефективності навчально-виховного процесу;
- намаганням привернути до себе увагу;
- здобути визнання та ін.

Справжню суть мотивів з'ясувати буває нелегко, оскільки вони змінюються. Особистісну значущість конкретних мотивів досліджують на підставі аналізу сформульованих педагогом цілей власної інноваційної діяльності, його дій щодо реалізації цих цілей, а також аналізу змін у його мотиваційній сфері, самооцінки, ставлення до своєї професійної діяльності. Провідним мотивом інноваційної педагогічної діяльності у більшості випадках є пізнавальний інтерес.

Позитивну мотивацію педагога до інноваційної діяльності засвідчує задоволення таких його особистісних і професійних потреб, як створення і застосування нового, підвищення педагогічної майстерності, подолання професійних труднощів. Тому використання інноваційних технологій багато хто з педагогів вважає єдиним важливим мотивом особистісного і професійного самоствердження. Отже, показниками мотиваційного компонента готовності до інноваційної педагогічної діяльності є пізнавальний інтерес до інноваційних педагогічних технологій та особистісно-значущий смисл їх застосування.

Якщо ти народжений без крил, не заважай їм рости.

Коко Шанель

Ми самі повинні стати тими змінами, які хочемо бачити в світі.

Махатма Ганді

24. Де отримати інструментарій діагностування рівня сформованості дослідницьких навичок учнів?

Це одна із задач над реалізацію якої працює творча група фахівців, яка розробляє критерії, показники, рівні розвитку навчально-дослідницької діяльності учнів

(П етап, п. 15). Ми запрошуємо освітян, які мають досвід та компетентність із такої роботи. Розроблений інструментарій обов'язково буде запропоновано всім учасникам Проекту для проведення супроводжуючого дослідження у рамках Проекту.

25. Де навчитись робототехніці вчителю?

Step-by-step разом із кроками проекту, вивчаючи он-лайн ресурси та існуючі навчальні посібники (виготовлення нових таких посібників планується в рамках реалізації Проекту);

Варіанти безкоштовного навчання:

на заходах, що проводяться в рамках Проекту;

у рамках STEM-школи:

у мережі Інтернет, наприклад: <https://www.coursera.org/learn/roboty-arduino>

26. Чому саме навчатися (новому) та навчати вчителів?

Навчатися реалізовувати дослідницький метод навчання на практиці, проектувати уроки у дослідницькій методиці навчання, ділитися із колегами власним досвідом, колаборативно розробляти дидактичний матеріал, конструктивно аналізувати результати власних розробок та розробки колег, вести разом із учнями дослідницьку діяльність, використовувати нові технічні засоби навчання, використовувати для дослідницької діяльності ІТ-технології та інше.

Одним із завдань участі навчального закладу в Проекті, - це створення колективу вчителів нової генерації з професійними компетентностями, які здатні виховати конкурентно здатних випускників

27. Як оцінити готовність школи до впровадження інновацій?

Програмою проекту «Я-дослідник» передбачено проведення опитування (Програма, I етап, п. 6) щодо вивчення потреб та стану готовності педагогічних колективів до впровадження інновацій. Результати дослідження дали можливість спланувати заходи у рамках Проекту відповідно запитам учасників. Учасники проекту можуть скористатися готовим пакетом методичних матеріалів, адаптувати його до завдань свого дослідження.

28. За якою методикою проводити апробацію навчально-методичного забезпечення реалізації Проекту: навчально-методичних посібників «Я-дослідник» видавництва «Видавничий дім «Освіта»? Хто надає ЗЗСО пакет та рекомендації щодо здійснення апробації?

Педагогічне дослідження з апробації навчальної літератури – багатогранний пізнавальний процес, який має свою логіку, необхідні етапи, структурні особливості

дослідної роботи. Слід зазначити, що успіх та ефективність цієї роботи забезпечується за умов, що дослідник усвідомлює весь процес дослідження в цілому.

Заклади освіти, що використовують навчально-методичні комплекти «Я-дослідник» видавництва «Видавничий дім «Освіта» беруть участь в апробації з метою комплексної компетентної оцінки якості посібників практиками, підстав конструктивної критики, вдосконалення, схвалення або відхилення деяких завдань.

Апробація зазначених посібників проходить у два етапи:

- зовнішню оцінку змісту проводять експерти (фахівці-практики предметних комісій) з метою перевірки відповідності рукопису освітнім програмам, вимогам педагогіки, психології, фізіології тощо. За рекомендаціями зовнішніх експертів спеціальними предметними комісіями МОН виноситься відповідне рішення про доцільність використання конкретного посібника у навчальному процесі;

- оцінка підручника як практичного посібника, кінцевого продукту в ході його апробації в реальних умовах на репрезентативній вибірці користувачів.

Процес апробації чітко регламентований відповідними нормативними документами і проводиться за стандартизованим пакетом методичних матеріалів. Методичний супровід процесу апробації здійснює творча група Проекту. Для участі в апробації навчальний заклад проходить реєстрацію, отримує пакет матеріалів для апробації та детальну консультацію щодо здійснення кожного кроку процесу апробації.

Як свідчить практика, у вчителів виникають певні труднощі стосовно практичної реалізації завдань апробації, що спричинено недостатнім рівнем готовності. Готовність учителів до апробації взаємопов'язана з рівнем їхньої професійної компетенції. Для проведення апробації посібників на якісному рівні буде налагоджено постійний зв'язок учителів з експертами, методистами, що дозволяє вчасно коригувати матеріали з апробації (уроки, відгуки, методичні розробки). Результатом цієї співпраці є узагальнення досвіду роботи вчителя з апробації певного посібника.

Також учасники можуть за стандартизованими методичними матеріалами апробацію навчальних посібників, які розробили самостійно.

29. Чи проводять учасники Проекту моніторинг? Коли і як?

Моніторинг – це важливий і обов'язковий етап у процесі реалізації проекту. Моніторинг включає збір, обробку, аналіз інформації, що здійснюються з метою аналізу досягнень і прогресу в реалізації проекту або визначення ризиків і проблем у процесі його впровадження. Учасники проекту (навчальні заклади) забезпечують внутрішній моніторинг проекту. Творча група Проекту здійснює супровідний моніторинг реалізації Програми проекту (Програма П. 13). З метою якісного впливу на освітній процес оцінці та моніторингу підлягають всі інновації, що впроваджуються. Тому учасники освітнього процесу самостійно планують терміни проведення моніторингу.

Мета та завдання, інструментарій внутрішнього моніторингу учасників проекту будуть відрізнятися у зв'язку з різними заходами Програм. Тому учасникам проекту бажано підтримувати тісний зв'язок з творчою групою, консультуватися з

координаторами, науковими консультантами та сумісно розробляти методичні матеріали для проведення внутрішнього моніторингу (Програма, П. 16. Здійснення моніторингу ходу реалізації Проекту: розроблення інструментарію, проведення опитування респондентів; аналіз отриманих результатів; надання рекомендацій).

Також учасникам буде представлено методичні матеріали, які вони можуть використати для розробки власних.

Наприклад, моніторинг, який зазвичай, проводиться після завершення проекту і який спрямований на оцінювання отриманих результатів та забезпечення їх сталості буде проводитися за стандартизованим інструментарієм. Такий моніторинг має на меті зібрати інформацію про напрацювання, «продукти» та результати проекту, вивчити основні позитивні (можливо, негативні) свідчення здійснюваного впливу проекту, реалізацію Програми, поширення результатів та розробки Плану забезпечення сталості, масштабування проекту, а також ознайомитись з іншими документами або матеріалами, які б засвідчували зміни, що відбулись завдяки проекту як на особистому професійному рівні для учасників проекту, так і на інституційному рівні для закладів освіти.

30. Де можна навчитись дослідницьким методикам, STEM-підходам, цифровим технологіям?

Програмою проекту «Я-дослідник» (Програма, I-II етап, п. 7, 17) передбачено проведення заходів, спрямованих на професійний розвиток учасників Проекту: консультацій, семінарів, вебінарів, літніх шкіл, майстер-класів, тренінгів для керівників, вчителів, практичних психологів закладів загальної середньої освіти. Тому необхідно запланувати участь у різноманітних заходах регіонального, всеукраїнського, міжнародного рівнів, де вчителі не тільки отримують нові знання, доступ до нових ресурсів, але й мають змогу презентувати власні напрацювання та обмінюватися новими думками, ідеями, досвідом, а саме: науково-практичні семінари, вебінари у рамках Проекту, STEM-фестивалі, захід «Марафон STEM-уроків», навчання у «STEM-школі», конкурсах/змаганнях: «Кращий STEM-урок» (серпень-листопад, сайт: <http://csr-ua.info/csr-ukraine/>), «Наука на сцені» (сайт: <http://sons-ua.com/>), Інтернет-конкурс «Учитель року» за версією науково-популярного природничого журналу «Колосок» (сайт: www.kolosok.org.ua), «Геліантус – учитель» (сайт: <http://helianthus.com.ua/>), у конкурсі на здобуття премії «GlobalTeacherPrizeUkraine» (сайт: <https://globalteacherprize.org.ua/>) та інших (<https://imzo.gov.ua/>).

СТВОРЮЄМО

31. Хто може входити до складу творчої (авторської групи)?

Пропонуємо модель утворення робочих/авторських груп в обласного рівня, на основі якої кожен заклад освіти може розробити власну.

Ніколи не кажіть людям, ЯК щось робити. Скажіть їм, ЩО потрібно зробити, і вони вразять вас своєю винахідливістю.

Цитата з книги Джона Максвелла "Команда 101"

32. Що вже зроблено для популяризації ідей Проекту та мотивації учасників до впровадження інновацій?

Програмою проекту «Я-дослідник» передбачено та уже реалізовано:

1. Проведено опитування (Програма, I етап, п. 6) щодо вивчення потреб та стану готовності педагогічних колективів до впровадження інновацій. Результати дослідження далі можливість спланувати заходи у рамках Проекту відповідно запитам учасників.

2. Результати досліджень сприяли створенню умови, які мотивують вчителів, а саме:

проведено (Програма, I етап, п. 7) для освітніх закладів вебіари, обласні науково-практичні семінари, тренінги з метою ознайомлення з метою, завданнями,

проблематикою, актуальністю Проекту; навчання вчителів основам та методичним прийомам навчально-дослідної роботи з учнями покоління Z,

ознайомлено вчителів з навчальними посібниками для учнів «Я – дослідник» та методикою їх використання в освітньому процесі (Програма, II етап, п. 11, п. 17);

розроблена веб-сторінки «Я – дослідник» та наповнено контент матеріалами (Програма, II етап, п. 12).

33. Чи необхідно створювати особливі умови для впровадження дослідницького методу навчання?

Велика кількість людей зупиняється на шляху до своєї мети саме тому, що їм ніхто вчасно не сказав: «Я вірю в тебе, у тебе все вийде!» Іноді вчителі та батьки вважають, що дитина багато знає для свого віку і цього достатньо для успішного навчання. Але з віком виявляється, що дитина втрачає цікавість до навчання тому, що не створювались умови для формування психологічної готовності, яка визначається рівнем розвитку довільної поведінки, тобто умінням дитини підкорятися певним правилам і робити не лише те, що їй хочеться в даний момент, а те, що робити необхідно. Формування спонукання дитини до свідомого навчання означає не лише зазначити сформульовані мету і мотиви, але і створити такі умови, у яких дитині хочеться вчитися, досліджувати, творити. Тому проблемам створенню психолого-педагогічних умов для впровадження дослідницького методу навчання з використанням ІКТ та STEM-технологій у рамках Проекту приділяється особлива увага. Для цього:

- Програмою передбачено (Програма, II етап, п. 14) розроблення програми тренінгу для практичних психологів з питань створення психолого-педагогічних умов навчально-дослідницької діяльності учнів у закладах загальної середньої освіти. Матеріали з цього питання вже було презентовано під час літньої STEM-школи (режим доступу:

- <https://drive.google.com/drive/folders/11Pber2l0kj1b0nUyyWHtfmU8fblBSkxI?usp=sharing>), на науково-практичному семінарі 14.08.2018 у м. Львові. Кейс методичних матеріалів може бути використано керівниками, практичними психологами для розробки навчальних тренінгів з питань командоутворення, мотивації учасників освітнього процесу до інноваційної діяльності (вчителів), до дослідної діяльності учнів.

- Планується провести навчання практичних психологів та організувати консультаційну допомогу.

До того ж зараз мотивація до професійного зростання буде обумовлена добровільною сертифікацією вчителів і як наслідок можливістю отримання більш високої заробітної плати.

Розвитку мотивації, престижу досягнень та професійної компетентності педагогів буде сприяти участь у різнопланових заходах.

Долучайтеся до цієї роботи!

Загальний проект програми дій*
на 2018/2019 навчальний рік у окремо взятому ЗЗСО

*носить рекомендаційний характер, кожен заклад ЗЗСО може на його основі скласти свою програму із вказанням конкретних термінів та виконавців

порядок	терміни	дія	відповідальний
1.	серпень	Ознайомлення адміністрації ЗЗСО із метою та теоретичною базою освітнього Проекта	координатор проекту у ЗЗСО
2.	серпень	SWOT-аналіз	адміністрація ЗЗСО
3.	вересень	Проведення анкетування педагогічного колективу (Готовність до впровадження інновацій)	шкільний психолог
4.	вересень	За результатами SWOT-аналізу та анкетування визначення активних метод об'єднань педагогічних працівників.	адміністрація ЗЗСО
<p>Примітка. У перший рік реалізації проекту таких груп активних вчительських об'єднань може бути не багато. Їх задача активно реалізовувати ідеї проекту та поширювати, як самі підходи так і їх результати. Формувати модель активної взаємодії всіх учасників процесу (учень-учень, учень-вчитель, вчитель-вчитель, вчитель-батьки).</p>			
5.	вересень	Проведення цільової педагогічної наради (ознайомлення із освітнім проектом, представлення активних методичних груп)	адміністрація ЗЗСО
6.	вересень - жовтень	Висвітлення мети та конкретних задач проекту на батьківських зборах	адміністрація ЗЗСО
7.	вересень - жовтень	Складання Плану заходів проекту у своєму ЗЗСО на рік для популяризації ідей проекту: <ul style="list-style-type: none"> - відкриті уроки із застосуванням дослідницького методу навчання - участь у конкурсах і змаганнях за напрямками проекту - тематичні тижні - інтегровані уроки - інтегровані проекти 	активні методичні об'єднання

		- наповнення банку завдань за темами програми для розвитку дослідницьких навичок.	
8.	25 вересня	Участь у всеукраїнському вебінарі. Ознайомлення із Дорожньою картою проекту та внесення пропозицій до спільних заходів. Коригування власного плану заходів із урахуванням Дорожньої карти.	
9.	вересень	Подання заявки на апробацію навчальних матеріалів	адміністрація ЗЗСО
<p>Примітка</p> <p>Заклад освіти самостійно визначає, які навчальні матеріали серії "Я - дослідник" ВД "Освіта" буде апробувати. Обласний координатор (за згодою) формує замовлення від всіх ЗЗСО області.</p> <p>Творчі колективи одного або різних закладів ЗСО області можуть розробити та апробувати авторські навчальні матеріали з різних предметів або інтегрованого курсу. Обласні координатори та наукові консультанти сприятимуть цій роботі.</p>			
10.	жовтень	Організація взаємодії учасників проекту в рамках предметних спільнот. Участь у циклі предметних вебінарів (математика, біологія, історія, фізика, географія, початкова школа)	координатор проекту у ЗЗСО, активні методичні об'єднання
<p>Примітка.</p> <p>Вебінари проводяться з метою висвітлення особливостей дослідницької методики при викладанні різних предметів та організації предметних спільнот Проекту</p>			
11.		Пошук потенційних партнерів та заключення партнерських угод	адміністрація ЗЗСО
12.	жовтень-травень	Розробка дослідницьких завдань, сценаріїв уроків у дослідницькій методиці, навчальних дослідницьких проектів за темами програм з різних предметів для розвитку дослідницьких навичок учнів та наповнення спільного банку навчально-методичних проекту "Я-дослідник".	активні методичні об'єднання
13.	жовтень-травень	Проведення апробації навчальних матеріалів.	активні методичні об'єднання
14.	жовтень-травень	Проведення заходів відповідно до Програми реалізації проекту в ЗЗСО.	координатор проекту у ЗЗСО

15.	жовтень- травень	Участь у всеукраїнських та регіональних заходах відповідно до Дорожньої карти проекту «Я - дослідник»	координатор проекту у ЗЗСО
16.	травень- червень	Підсумки роботи за рік. Складання звіту. Затвердження звіту педагогічною радою.	адміністрація ЗЗСО
17.	червень	Провести підсумки апробації навчально-методичних матеріалів.	адміністрація ЗЗСО
18.	червень	Взяти участь в другій літній школі «Я - дослідник» для представників базових шкіл	адміністрація ЗЗСО
19.	червень	Взяти участь у вебінарі за результатами діяльності проекту «Я дослідник» у 2018/2019 навчальному році	